DEUNEN BIXITZA

Kurutza deunare aurkikundea

Kisto geure Yaunak gizadia Kurutzearen bitartez erosi ebalako, kistaŕak Kurutza Deuna dogu ezaugaŕi, eta lenengo aldietatik, maitasun andiz gurtu izan oi dabe, Beldu (Apostolu), ta batez bere, Paul deunaren irakatsiei yaŕaituaz. Baña maitasunez gurtu aŕen lenengo gizaldietan, gurtza ori agirikoa ez zan izaten, alde batetik, ziñeskai ilunenak, ixilpeko arauz, ziñesgeai ixeka ta iraintzeko biderik ez emotearen, agirian azaltzen ez zituelako, eta bestetik, gaiztakeririk aundienak zigortzeko kurutzaltzea erabilten zan bitartean, kistaŕak maitasun eta gurtza lenengo kistaŕetatikoa da ba, eta kistaŕak asieratik euren ezaugaŕitzat kurutza egiten eben edozein arec zeregin asi auŕetik, Tertulianus, Yeronima ta Kisostoma deunak argira egiztuten dabenez. Baña alde gustietan eta agirian Kurutzaganako gurtza. Elene deunak Kisto'ren Kurutza 326'n urtean aurkitu ebanean zabaltzen asi zan. Eleiza'k yazokun au gauŕ ospatzen dau-ta, laburkiro azalduko dogu.

Yazokun ospetsu au baño urte batzuk lenago, Kurutza deunaren agerkunde aŕigaŕi bat izan zan. Kostandin, Elene deunaren semea, Maxentzi bakaldunagaz guda gogoŕean ebilen eta bere arerioaren gudarosteak askozaz andiagoak ziralako, kistaŕez zan aŕen, goiko laguntzaz bakaŕik garaitu zeikeala oartu eban. Onetan oldosten egoala, eguerdi oste batean, ikuskizun aŕigaŕi bat agertu yakon begien auŕean; dis-dis egiten eban, argizko Kurutza bat eguzki gañean ondoan itz oneikaz: "Touto nika", onegaz garaitu egizu". Ikuskizun au gudari gustiak be aŕituta ikusi eben. Baña Kostandin'ek zer adirazi gura eban igaŕi ezinda egoala, amesetau Kisto gure Yauna agertu yakon kurutza bategaz, eta, aren antzeko bat egiteko agindu eutson garailari urtetzeko. Bereala uŕezko bat egiteko agindu eban, eta "Labarum" izenaz gudaroste ikuŕintzat ebala, Majentzi ta bere gudariak zearo garaitu zituan, 312'ko Uŕila-28'n. Uŕengo Urtaŕila'n "Milan'go Agindua,,'ren bidez Eleizeari azkatasuna emon eutson, kurutzeaz iñoz zigortzea debakau eban, Kisto Kurutzan il zalako aintzagaŕi zala-ta. Aŕez kero alde gustietan Kurutza deuna aintzaltzen zan, eta Kostandin berak nai izan eban bere irudi bat iragi eskuetan Kurutza ebala. Gero Sarkaldeko Likinio bakalduna garaitu ebanean, egizko ziñestea al'zabaltzeko alegin andiak egin zituan ziñesgekeriaren azteŕenak be kendu arte.

Ziñesgeak alegin-alegin egin zituezan, Yerusalen'en, Toki Deunak loitu ta Kisto'ren Berbizkundearen gomuta be ezabatzeko. Oŕetarako Kisto'ren ilobia luŕez lautu eben, eta aŕi zabalez gañea beteta, Venus lizunaren aintzaz, eleiza bat iŕagi eben andik betiko kistaŕak uxatzeko. Kostandin'ek luŕera erazteko agindu eban eta ordez, Eleiza edeŕ bat Kisto'ren aintzaz egiteko. Elene deunak ardura ori bere gain artu eban, eta larogei urte bizkaŕean euki aŕen, Yerusalen'era yoan zan. Gurari bizi bultzatuta Golgota mendira eldu zan; gurari ori Kisto'k gubeŕerosteko bizia emon eban Kurutza Deuna bilatzea zan. Eragozpen andiak aurkitu zituan lur eta aŕi askoz inguruetarañoakoak estalduta egozan eta. Adrianus bakaldunak 200 urte lenago egindako lanak ezereztu beaŕ ziran, eta sakon atxurtu beaŕa izan eben. Baña adorez beterik, ekin eta ekin, ilobi deuna aurkitzea lortu eben, eta baita alboan iru kurutza bardiñak, eta ezin igaŕi al izan eben gure Gaizkatzalearena zein zan Pilatus'ek ipinteko agindu eban "Yosu Nazaretaŕa, yudaŕen bakaldun" idazkuna aldenduta aurkitu eben eta. Elene deunak orduan zer egin beaŕ eban Makari Yerusalen'go Gotzaña'ri itundu eta bere onus, iltzer egoan andera bateri kurutza oneikaz ikutu eutsoen eta irugaŕenak ikutuaz batera, gizoste izugaŕiaren auŕean zearo osatuta gelditu zan. Geyago be egin eben abitzak diñonez. Iru ildako kurutzen gañean ipiñi zituezan, eta len osatu ebanen gañean ipiñitakoa bakaŕik berbiztu zan. Orduan igaŕi eben, Kisto'ren Kurutza axe zala. Elene Deunak Kurutza aurkitu eben tokian bertan Eleiza edeŕ bat egiteko agindu eban. Kurutza Deunaren erdia, Yerusalen'en gelditu zan beste erdia Kostandin bere seme ta bakaldunari bialdu eutson, eta onek Kostantinopoli'n atal bat gordeta enparaua, Eŕoma'ra bialdu eban, bereinberegi iragiteko agindu eban Eleiza baten gordetzeko. Eleiza ori S, Croce in Gerusalemme, deritxon eleiza da, eta antxe erakusten ditue, ointxe be Kurutze deunaren iru atal, untze bat eta burestunaren arantza bi. Uste danez untzeak eta burestuna be bertan aurkitu ebezan, yudaŕen artean norbait eriotzaz zigortzen ebenean, zigortzeko erabilten ziran tresnak eurakaz obiratzen zituezan-eta.

Geroztik Kurutze Deunaren ataltzoak lurbira gustian zabalduta dagoz, eltzen ziran bideztiei Gotzain baipanez emoten yakezelako. Len aitatu dogun Eŕoma'ko Eleizan Elene deunaren eleizatxo bat dago azpia Golgota mendiko luŕaz estalduta daukona. Eta bertan ikusi gendun antxiñako idazkun bat, txauno artan sartzea emakumea debekatzen, urtean egun baten izan ezik. Zergaitik dan ez dakigu.

Kurutze deunaren aurkikundearen baŕi, Kurutz atalak eta ospatzeko oitura lasteŕ zabaldu zan, Sarkaldean Irala-14'n, Koskotegi mendian iragi eben Eleiza onetsi ebenen gomutaz, "Gurutza-Deunaren-Gorakunde" izenaz yai Kostandin'en alditik ospatzen asi zan, baita Eŕoma'n "Kurutza Deunaren Aurkikundea" izenaz Ofila'n 3'n, egun onetan Elene deunak aurkitu ebalako, VI'n gizaldian ba, Gergori Aundia'ren "Liber Sacramentorum" idaztian, egun onetan berarizko yaya egiten ebela agertzen da-ta. Gero yai au apurka Sarkalde gustian zabaldu zan. Sarkaldean oin yai bi oneik Kurutza Deunaren aintzaz ospatzen ditugu. Kurutze-Deunaren Gorakundea, Irala 14'n eta Aurkikundea gaurko egunez. Gaurko egunez euzkeldunen artean eloŕi-txortak eŕi askotan batez be umeak, kurutzetxo bat eginda Eleiza'ra enesteko eroateko oitura dabe gero solo ta baratzetan ipinteko.

Irakuŕle maite: Kurutz oŕetan, Kisto'n Beŕerosi ginduzala aurten XIX eunki betetan diralako, yai au maitasun geyagoz aurten ospatuko da, baña beti gogoan artu, kistaŕen ezaugaŕi agirika Kurutza ba'da, Kurutza Deuna'ri egizko maitasuna dautsogula agertzeko erarik onena, ta ezaugaŕi bakaŕa, alkaŕenganako maitasuna dala, Yosu-Kisto'ren yaŕaitzale gareala, Berak esan euskunez, onetantxe ezagutu beaŕ gaitue-ta. Kurutzea agirian eroan eta goraltzea, alkaŕeganako maitasun barik, egizkoa ez litzake-ta.

MITARGA.

ERRIJETATIK

ISASONDO

JAYOTZA.—Gure lagun maite Lauzirika'taŕ Kerman, uri onetako sendagille ta U. B. B.'ko lendakaria danen emazte Leturia'taŕ Miren Koldobike'k, semetxo bat izan du, ta ugatzatzian Mikel, euzko-izen poliŕa jaŕi diyote.

Aita-Ama bitxi ziraden G. B. B. Batzordekoa-dan Rezola'taŕ Joseba ta bere aŕeba Mikele.

Kristau beŕia ta bere ama, oso ondo daude, ta zorionak bere guraso, ta besoetan artu dutenai.

GURUTZ DEUNA.—Uri onetan Balera-bat degu Urkia deritzaiyona; bertan ditugu basalisa edo ermita-bat, baita ikastola ere, bertako bistanliak ordaintzen dutena, ikastolako ouen edo irakasle, Zubizaŕeta'taŕ Joseba apaiz agurgaŕia. Gurutz Deuna, egun oŕetan balerak ospatutzen ditu egunari dijoazkiyon jayak, bai baselisakoak ta bai bertako enparantzakoak.

Baldin egualdiak laguntzen badu, beste urtietan lez oste aundia bildukoda, bada inguru abetan maitasun aundia diyote GURUTZ DEUNARI.

BIDETXABAL BERITZEA.—Gipuzkoa'ko Aldundi edo Diputaziyoa asi da uri onetan bidetxabal edo kamiñoa beŕitzen, lan apurbat izangoda, bañan ez nai ainbat, bada 76.000 lauŕleko da lan saria, ta onekin inguruan lan gabe daudenen goguak ezin ase. Bada zori txaŕes, oste asko dago inguruan lan gabe.

Lantegia'ren jabe Aŕuti'taŕ Justa egintzan, ta eŕikoak ezik badatorkio langilia ugari lan eske. Jakiña, jango bada, lana beari.

EZKONTZAK.—Astian ezkonduko dirade gure lagun maite Garmendia'taŕ Bitoren Ibarguren'daŕ Perdiñande'rekn ta Moreno'taŕ Eŕemigi Mendizabal'daŕ Sorne'kin.

Zorionak danori.

MURUMENDI.

LEGAZPIA

GARAITZA ONDOREN.—Poz nabarmena, gure artean egun oetan izan deguna. Biotza txikia zan ainbeste eta ain aundia zan pozari tokia emateko. Baŕuan gordetzekoak etziran guziak eta azaletik ere ezagutzen zan gure biotzaren, ez txikitasuna, gure garaitza eta bere ondorengo poz osoaren aunditasuna baizik. Amets zuten gogoak, alai ziran aurpegiak, iŕi-paŕez begiak eta biotzaren baŕu-baŕutik irtendako oyua zan gure abotsa ¡Gora Euzkadi Azkatuta!

Ainbeste neke eta samintasunaren ondorena Euzkadi'k gaurdaño bere azkatasunaren alde iritxi duan garaipenik aundiena. Joan zan igandean Euzko-Alderdi Jeltzaleak iritxi zuan. ¡Oek dira ameslari zoroak ekaŕi digun garaipen egizkoak! Ametsetan sinisten ez ba-dezu, euzko anaya, egintzetan sinistu eta jatoŕizko bidean sendotu zaitez.

Amaika gora-beraren ondorena izan da, abeŕtzale danok pozez beterik utzi gaituan garaitza eta gora-bera askoren ondorena zalako, ainbat atsegin eta pozgaŕiagoa. Poz au ordea, euzkotaŕ bezela ez nuke nai abeŕtzale artekoa bakaŕik izatea. Nere naya da, euzkotaŕ guziak poztu ditezela, euzko aŕazak eta euzko Abeŕia'k pozgaŕizko garaitzak beretzat iritxi dituanean. Baña, bide beretik nai nuke, ez bakaŕik pozgaŕizko unetan izan ditezela gurekin, baizik pozean josita, ikasi dezatela beren euzko odola eta izatea aitortzen eta nekea eta samiñak etortzen zaizkigunean, poz-aldian bezela biotzak gora jasotzen, euzko jatoŕi zindoaren ausardiz.

Emakumeak, ba-dirudi zuen biotzak pozean esnatzen dirala. ¡Zorioneko esnatzea, igandean biotzez eta begiz ikusi genduana! Zuentzat dira, legazpiar emakume abeŕtzaleak, gaurko nere txalorik sutsuenak; igandeko garaitzaren opalmenik gozoenak zuentzako.

Igandeko lanak txalogaŕiak ba-ziran, txalo otsetan ez dute amaitu bear. Igandeko garaitza aundia izan ba-da abeŕtzalearentzat, aundiago baten gose eta egaŕi gera. Oinpetutako Abeŕi batek azkatasuna bear du eta bera lortu arte ez du iritxiko benetako garaitzarik. Azkatasun ori, emakumea, zuen eskuetan dago. Gure itxaropen oso ta bakaŕa dan garaitza iritxi arte ¡AUŔERA EUZKO-EMAKUME ZINTZOAK!

Neke eta samin-aldian zindo eta gizatasunez jokatu dezun anai abeŕtzalea, poztu zaitez zure maitasun berdingabeko alegiñak, gurenda aundi bat ekaŕi dutelako, amets bakaŕa dezun Abeŕia'rentzat. Pozezkiak ditugu oraingo uneak; nekeak arinduko zituan alaigaŕi bat beaŕ zuan gure biotzak. Ara igandean lortu.

Eŕiarentzat giñan gu eta eŕia gurekin izatea beaŕ genduan. Eŕia gurekin da. Igandean argi eta garbi azaldu zan.

Eŕia gurekin da. Azkatasun taupadak bazteŕ guzietan iritxi dira eta beste gurenda aundia eta beteago bat laisteŕ gurekin izango degu.

Len nekean zindo ziran abeŕtzale biotzak, orain pozean biziturik sendo eta zindoago; euzko eŕiak azkatasuna eskatzen du eta Euzkadi laisteŕ azke izan beaŕ du. ¡Erne abeŕtzalea, euzko eŕiak eskatzen duana iritxi aŕte!

Igandeko gora-berak dirala-ta, izkutuan gorde beaŕ ez ditugun azalgaŕi batzuek ba-ditu, baña, gaurkoa luze dijoakit eta beste baterako utziko ditut.

OLARI.

"GAZIGOZOAK"

Gure euzkera zaŕaren kimu-beŕitze mardul, edeŕ onetan; ernamun beŕiak itxaropenezko osto eze orlegi biuŕ-zaizkion onetan; berari begira pozez gaudenok, unean-unean jayotzen asi zaizkan elerti-lore edeŕen zabaltzea txaloz artzeko gogo biziz gaude. Ain pozkaŕi zaizkigu. Gure ele maitiaren zail zabalean atxurketan, belar-txaŕ eta alpeŕikoak kentzen; sasi ta saztrakak moztu ta eŕetzen; luŕa ongaŕitu ta abar, lana sendo egin eta egiten ai diran euzkeltzaleak asko dira; ta beren lan neketsuaren saria, abeŕiarentzat emaitz edeŕetan agertzen asi da.

Beste batzun artean, "Gazigozoak" deritzan loretxo apal, bakan bat jayo zaigu. Margo askodun oŕitxoak ditun lore bakana. Landarearen itxaropenezko osto orlegi mardul artean agertzen ere bilduŕ bezela dan loretxo apala. Bere urai mee gozoaz eta taju politaz, atsegin artzen begira gelditu ta gauzka. Onelakoxe maitagaŕi arki degu Agiŕe'taŕ Toma "Baŕensoro" jaun euzkel-idazle trebearen jayobeŕia.

Ez datorkigu nolanai jaun au euzko-elerti zailera. Gutxikin, baña idazlerik, gure idazlerik onenaren ondoan exertzen lotzatu beaŕik gabe; irakuŕlerik minbereenaren atseginkor izateko eraz; irizlerik zoŕotzena bere alde irabazteko bestean. Bere aldetik, bildurti; baña ez du zergatik.

"Gazigozoak" azalean dakar mamiaren beŕi: "Loreti (maitasun edestia); irakurgai-ariñak, irudipen-jolasak eta idazlanak". Guzitakoak ditu; ta guzitakoetan, gaziak eta gozoak.

Gayen gazi-gozo atsegiña, idazkera zaitu, baña argiak atsegiñegotua du. Idazle egokia degu "Baŕensoro". Berak izenpetuteko idazlanak alde-batera utziko ditun euzkel-rakurlerik ez noski. Neke gabejasotzen da-ba bere guzia, sakonean ibilita ere. Oraingo bere idazti onek zeingi ori biaŕan dakaz.

Orain ilabete batzuk, kistaŕ zintzo ta abeŕtzale sutsua dan andre batek, bere semetxoai emateko euzkerazko zein irakuŕgai artuko ete zuan nere iritzia eskatu zidan. Ezpai gabe Markiegi jaunaren "San Luis'en bizitza" esan nion; deun gazte onen bizitzak gaztientzat duan ikasbide aundi edeŕagatik; eta euzkel-idazle artean, Markiegi jaunaren idazkera egokiak beronen izena nere gogoko egin dualako.

Idazti au goratzen esan nizkionak entzunda, andretxoak erantzun zidan:

—Beintzat, euzkera eŕeza izan dezala. Ain aipauak diran zenbait idazti, neretzat eta nere etxekoentzat alpeŕikakoak dira. Zearo ulerkaitzak zaizkigu.

Andre oni gertatzen zayona beste geyagori ere bai, zenbaiten idazkeraz, naiz-eta gai ariñatzaz idatziak izan. Markiegi jaunaren "San Luis'en bizitza,,'k ez du onelako gaitzik, eta ez zilzayon damutu erosia.

"Baŕensoro,,'ren "Gazigozoak" irakurten nengola, ain neke gabe jasotzen dan len txukun au, eskuetan nuala, andre nere adizkide onen esana bururatu zitzaiden. Ez litzayoke alpeŕik egiña izango; irakurteko egiña da-ta, lenengo aldian eten-gabe irakuŕtzen diranetakoa; ta gero ere noiz-nai gordea degun tokitik artu-ta, bere atal txukunetan lotu-aldi bat geron buruai eman araziko digunetakoa.

¿Euzkelgiak naztuan dabilzkila? Ala da, bai. Badiruri edeŕ diran bat eta bestek liluratuta, beretzat bakar bat na zein izango den, aukeran artu nai ez duala Tamala da. Bakaŕ batera lotua ba'lebil saŕitan giñake bere uŕatz ondoren itxu-itxu. Ain daki egoki ibiltzen euzkerearen txioŕetan. Eta ez nuke esango bere idazkera, gaurko ainbesteren artean gatzaile izango ez litzakenik. Zaletu-arazten daki-ta.

Idazlan mota guzietan dario jakintza ta egokitasuna; baña "nobela,,'rako gaitasuna, bereziki du. "Loreti" ezagutu degun ezkero, gaya antolatzeko muin zintzoa, giza-tankera jatoŕak bilatzeko legi esnea, ta aben jatortasuna irakurlearen begi-auŕean bizi azaldu al'izateko eŕaztasuna aitor beaŕ dizkiogu.

Begi ninietan itzatzi zaigu, "eŕege bat baño zutiago ta aŕoago" Irizaŕ'ko gaztelu zurira eldu zan agure zazpail, Otxoa deritzana.

> "Otsein apain batekin topo egin eban saŕeran. Mukezkiñu ariña egiñaz besteratu eban burua arek. Baita zakuŕ amaratuaren gandik baño zailuago igesegin ere. Marmaŕ bizian agureak jalki eutson: "Lepa-zinzuŕetik aztapaŕak eranzten ba'dauataz, egundoko egun goŕia izan beaŕean aiz, txalo ori". Eta marmaŕ-jario asaŕean ukakilari eragiñaz, asi zan zurubiaren goenera igotzen. Gorozti zko makilaz dangateko izugaŕia ateratzen eban aŕurdiñean.

Agure jator au bezela ikusi araziko dizkigu berak nai ditun notin eta gertirudiak. Eta, au nork egiñaren beaŕ da gauz euzko elertia.

Irakurten nazun emakumea: Ara euren laguntisunik ba'du, lan egin nai duan euzkel-idazle on bat. "Gazigozoak" eŕi aŕera ona ba'dagiogu geyago egitea abintzen digun bat. Beaŕez da ba, gure ele kutuna. Beronengatik zerbait egitera beartrak gaude abeŕtzaleok. Zenbait egiteko egoki-egokiak dira emakumientzat. Bai idaztiak zabaltzea ere. Irakurgai-aldez egin eziñik ez degu. Erosi ta saldu. Ez ditezela izaŕitakoak idaztitegietan lizundu. Gure esku dago.

Gauŕ "Baŕensoro,,'ren jayobeŕi au aurkezten dizut. Uŕengoan beste bat noski. Saldu itzatzu zeran tokian. ¡Abeŕia aŕen!

TENE.

Deba'tik.

Artua eta babia txikitutzeko makiñak;
Txomin Olano'k
Saltzen ditu, merke
Plaza de las Escuelas, 10 g'n - Donostia

Garalle

E. B. B.'ri

Ipaŕ-axiak ego-alderantz
Basteŕtu diŕuz odei lodijak;
Mendi eŕtzetik uŕezko brintzak
Ageŕtzen dauskuz euzki-argijak.
Zoragaŕiro, apain jantzirik
Ibaŕ, zelayak, baso, mendijak
Ixadijaren edeŕtasunaz
Geldurik dodaz biotz, begijak.

Basetxetxubak eduŕ-irudiz,
Telatuetan uso zurijak,
Ardi ta bildots eta abaŕ laŕan...
Abijagiñen bizkoŕ txorijak.
Goi-beyetako eresi gozoz
Alaiki zar ta gaste gurijak.
Bakoitza beren lanetan, zintzo
Zorun-itxaroz, dabiltz gustijak.

Itxaso zabal, zelai-oztiñan
Itxas-txorijak dabiltz igesi,
Ara-onaka, nozpeinka egaiz,
Lan eta jolaz... pozez dirudi
Eurak dakije, ondo jakin be,
Nundik nora ta zelan ibili.
Onein zorunak bekaitz ziŕala
Soŕtuten dautse... itxas-uñari.

Iñoren onik ikus-eziñak
Senetik urten eragin dautse,
Zelayak montoŕ biuŕtzerano,
Danak baturik naste-boŕaste.
Auŕian artzen daben gustija
Jo ta leŕtuko dabela uste...
Aŕopuzturik ibili aŕen,
¿Nok loŕtu, baña, uste dan beste?

Eskeŕ-eskuma, txori zintzoen
Ganera datoŕ goŕoto-bitza;
Txorijak baña, eguak dabez:
Uñai uts emon, egaiz gorantza.
Uñak amuŕu-abijadiaz
Jo dabenian auŕeko aitza,
Leŕtu dira-ta, txorijak baŕiz...
Garale dabiltz igeri, dantza.

Itxas-uñaren goŕoto-bitzak
Ondatu ezin itxas-txoririk.
"Jel"-areyuak "Jel" auzi ezin.
Alpeŕik dabiltz ¡alpeŕ-alpeŕik!
Euzko-gogua "Jel"-bidez dua
Elbururaño uste-beterik.
Eta Euzkadi geuria da-ta,
¡Lasteŕ jaŕiko dogu, azkerik!

Ipaŕ-axiak ego-alderantz
Basteŕtu diŕuz odei lodijak,
Mendi eŕtzetik uŕezko brintzak
Ageŕtzen dauskuz euzki-argijak,
Zoragaŕiro, apain jantzirik
Ibaŕ, zelayak, baso, mendijak,
Izadijaren edeŕtasunaz
Geldurik dodaz biotz, begijak.
¡¡Ementxe, azke, bixi biaŕ dau
Euzkadi, Ama maŕagaŕijak!!

ENBEITA'TAŔ KEPA.

MARTIKORENA
Begiyetako gaixoen sendagillea
Garibay 13 bis. 2.° - DONOSTIA

Eguilegor y Beor'egui
Cafés tostados
Garantizados puros
Urbieta, 49. Teléfono, 15.192
DONOSTIA

FASHION
Gizonesko - jantzi, korbata eta abar. Joskindegia.
Miracruz, 1. Urrutizkiña 13.682'garren.
DONOSTIA

IRULEA
Lencería.—Géneros de punto.—Confección. Mayor, 7. Teléf. 16.029. DONOSTIA

J. M. Sansinenea
Enfermedades de infancia
Garibay, 5, 2.o Teléfono, 12.463.
DONOSTIA.

Dr. L. ZURIARRAIN
Corazón y pulmones. Rayos X.
Consulta de 11 a 1 y de 3 a 5.
Oquendo, 28, 4.o. T. 12.662. Donostia

Bazar Médico Ortopédico
FAJAS Y BRAGUEROS
Hernani, 1. Teléfono, 15.730
Instrumental médico Donostia

DR. VIDARTE
Sistemas nerviosos y mentales.
De 10 a 12 y de 2 a 5.
ELCANO, 10, segundo -- Donostia.

F. LOIDI ZULAICA
ESPECIALISTA EN ENFERMEDADES DE LA PIEL Y SECRETAS
ALAMEDA, 6, 1.° - T.° 12.929 Donostia

Dr. ZUBIA
Especialista en enfermedades de OIDOS, NARIZ y GARGANTA.
Legazpi, 1, 3.° Teléfono, 11.908 Donostia

J. I. Labayen
ESPECIALISTA
Enfermedades de pulmón
Alameda, 7, primero. — DONOSTIA

R. REZABAL
DENTISTA
Fuenterrabía, 4-1. - Donostia

Medias y corsés
MAITIENA
EASO, 1 (ESQUINA MORAZA)
DONOSTIA

BAZAR KINTIN
Juguetes, vajillas y artículos para regalos.
Urbieta, 29. — DONOSTIA

SOCIALISTAK ETA LANGILLETASU[N]

"¡Viva la República de Trabajadores!"

Auŕeko idazkian esaten gendun socialistak Berbizkunde egunian Bilbao'ko "Euzkalduna,,'n ospatu zuten itzaldi ospatsu artan jaurtu zituzten itzak etzuteko euki, gure ustean, aiziak daraman keyak baño gaŕantzi aundiagorik. Eta alaxe da: egintzak, beren egintzak garbiro agertzen digutenez.

Ainbat urte garo dira langile euzkotaŕak eta Bizkaya'n bizi dan ainbat atzeŕitaŕ langilek ikusi izan dutela urtetik-urtera metzak (minas) gelditzen dijuaztela, olak (fábricas) isten ari dirala, itxas-ontziak ibai-ertzetan lotuaz dijuazteŕa, eta onekin lanik-eza eta bizi-eziña geroz geyago sortuaz dijuala tankera negaŕgaŕian. Eta bitaŕtean, langile beartsuak ez du ikusi aldun socialistarik Madrid'tik Bizkaya'ra datoŕela negaŕgaŕikeri au otondu eta lanik-gabe goseak aurkitu diran milaka sendiak ogibidean jaŕtzera.

Bizkaya'k arazo onetzaz ezdu esagutzen aldi bateko Prieto'ren eŕusitaŕ baten bidez gauza au otondutzeko izenean Madrid'tik Bilbao'ra egin zuan lotsagaŕizko etoŕera ura besterik.

¿Eta zer gertatu zan orduan? Eztakigu. Eztakigu eŕusitaŕ ura Bilbao'n egon zan edo ez ere. Dakiguna da, aitzeki oŕekin Bilbao inguruan igaro zituala egun batzuk Prieto jaunak, eta jun zala etoŕitako bidean, 100'eko 1 ordaindu biaŕeko petxa ego impuesto beŕi bat sortuta Bizkaya'n lan eginda bizi biaŕ-duanak ordaintzeko. Guk dakigunez, ainbeste otsekin (zatakin) Prieto'k egin zuan etoŕera aŕtan etzuan ekaŕi Bizkaya'rentzat bestelako "eŕegalorik".

Eta Bizkaya'n nola etzuten "zozolstoak" beste egitekorik, guzia ondo baño obeto otonduta gelditu zalako langileai ezaŕitako petxa beŕi oŕekin, beste bi "zozolisto,,'k atzeŕiruntz egaz egin zuten, beren jaŕaitzale gixajo gosatien negaŕik entzungo etzuten lekuraño. Onetaiko batek Be[...] "Embajador" aulkia aŕtu zuan, be[...] aren eŕukiz bizitzeko "República de [Tra]bajadores,,'engandik urteko aŕtuaz [...] lauŕleko "kargu" oŕengatik; 75.000 [...]leko bere jun-etoŕietako gora-bera[...] 15.000 lauŕleko "auto" edeŕ-apañean [...]tzeko eta beste 12.000 lauŕleko "Tra[baja]dores,,'en aldutzagatik; Sari guziak [...] egiŕen badiŕugu 145.000 lauŕleko dira [...]tean; 12.083,33 ilean eta 397'25 egu[nean].

Beste "zozolistoak", beŕiz, Bizk[...] Josu'ren Irudia ainbat azkaŕen luŕera [...] beaŕa beste "premiñarik" ikusi izan [...]anak, Badajoz'ko ogazunak aldezten [...]li ditu bere izardi guziak, eta egundo [...]kadi'ko arazuekin oroiŕu ez diran s[ocia]lista abek aurpegia euki dute go[...] besterik egin izan ez duten Bizkaya'n [...]ri eta aizeak daramazkin atxipezko [...] jaurtitzea ageŕtu nairik, langile gi[...] auŕian, Bizkai'ko langilien ogasun[...]erik poŕokatuenak bezela, ¡Menendez Bujeda langilien ogasun aldez etoŕita!

Prieto'k ezin bialdu zezakean Bil[bao'ra] "comparsa" egokiagorik.

Ezdakigu nor izango zan izlari [...] aben aurkespena egin zuna; baña [gora]-gora bera itz abekin ageŕtuko zua[...]tzulien auŕera Menendez jauna: "Don [Teo]domiro Menéndez y Fernández, ante[...]marada" Teodomiro, hoy diputado [...]tes, con 12.000 pesetas; subsecretario [de] Obras Públicas, con 18.000 pesetas y 6.000 pesetas por gastos de repres[enta]ción, que en junto hacen la bonita [cifra] de 36.000 pesetas, os hablará de la [nece]sidad imperiosa de acabar con esas [...]des desigualdades que se dan en este [po]drido y decadente régimen capitalista [don]de a unos les sobra dinero, mientras [el] proletariado se muere de hambre". [...]luak eta diadaŕak: "¡Viva la Rep[ública] de Trabajadores!"

ERNEZKET[A]

EUZKEL-ORRATZA

Orain aldi askotxu da Bilbao'ko Euzko-Gastedija'n euzkel-itzaldi bat zala. Eguna larunbatea, eta gabeko ordua. Astero ixaten ziran orduban onelako itzaldi txalogaŕijak, eta euren amayeran alkaŕ-izketa edo iŕaun-erantzunak bere bai.

Onek leŕuokin gomutau gura dodan itzaldi-ostian bere, oŕura jaŕaipenez, iŕaun-erantzuna zabaldu zan. Emakume batek itza eskatu eta esan eban: Nere ustez euzkeraz dakigun gustijok beti papaŕan euzkel-oŕaztxu bat eruan biaŕ geunke. Alan gauza eŕaza ixan lekiŕe euzkelduna nor dan eta nor eztan jakiŕia. Eta gure baseŕiŕaŕak iñogaz berba egiŕeko, edo kale bat nun dagon edo edonoŕ iŕaunduteko okeŕbidetik juan-barik artez eta eŕaz auŕkiŕuko leuke. Baña Biŕeri jaunak erantzun eutson emakume zintzo oŕeri. Euzkeldunak [e]gu biaŕ papaŕan ez iñon, oŕatzik [...]duna nor dan jakiŕeko. Bijotzez eu[zkeldu]na dan gustijak beti lenengo euzkera[z] -egin biaŕ dau; izketa gustijak eu[zkeraz] asi eta jaŕaŕu, eta edozein iŕaun, l[...]ŕeko bere, euzkeraz iŕaundu. Euzk[...] ba-da bestia euzkeraz erantzungo da[...] atzeŕiŕaŕa nai euzkotaŕ erdelduna [...]'litz, erderaz. Baña lenengo euzk[eraz]. Eta kiŕu. Au ixan zan gitxi gor[a] Biŕeri abeŕtzale zintzo eta izlari a[...] erantzuna. Enaz ondo gomutatzen ba[...]duko alkaŕ-izketia oŕelan amaŕu za[n].

Nire ustez, Biŕeri'k esan ebana e[...] ixan ezkero, gauza edeŕ eta garbijena [...]go leŕeke. Ori biaŕ ba'litz euzkeldun[...]tian baño gaur eztagoz abeŕtzaliak [...]era oŕetara arnasa egiŕeko. Ez. Gu[...]kotxak euzkerea ostendu egiŕen da[...]kelian, edo etxian, edo aboan, baña [...] erderaz bakaŕik egin. Lotsoŕa edo da[...]uban, eta txaidean, euzko-etxe gus[tie]tan baseŕijetan, leku dan-danetan erderia besterik ezta entzuten. Batek eu[zkera] ondo eztakijalakuan; bestiak [...] -batek iŕi-baŕe egin dautsola gur[e] berbaegiŕiaŕek, eta orain lotsa dal[...] araukuak euzkeraz jakin-da bere, "[...]llotzako" daukolakuan gure mintzo[...]ñakuaz berba-egiŕiaz; ulikuak izk[...] etubia ez-pada, eztauelakuan euzkera[z] ketan asi gura, eta onelan abar eta [...].

Eŕazena erderia dala edo-ta da[...]deraz egin-biaŕ. Lagun bi, ezagutu [...]lian aŕkitzen dira. Bijak euzkeldunak. Eta "espontaneamente" asi biarko[...] -zabalez itz-egiŕen euren ele-jayua[...]ko diez ixilik apurtxu baten dardar[...] eta urduritubaz zelan berbaz asi: al[...]keraz ala ardi-galduban lez erderaz [...]ko baten diño batek: ¡hola!; "qu[é] erantzungo dautso bestiak arnasa [...]nasayago eginda. "¿Cómo andas?, [...] lenengokuak, eta oŕelan, lotsia a[...] -apurkan kendu eta 20, 40 miñetu ed[o] baten berba eta berba... erderaz. [...]atu euren bijotza eta erderaz bakaŕik. Eta ordu oŕetan, zeinbat euzkera-e[...] Gitxi ez: "abeŕtzale, emakume, bai [...] aguŕ" iŕz-txoŕtada itzela. Eztok? [...]rik ezebez. A, bai. Beste gustija e[...] Erdera "kotedutxuba"...

Oneik gauzak ikusiŕa, Biŕeri'k [...] edeŕki eretxi aŕen, nere ustez le[...] dodan emakumiak esan ebana eztot [...]topetan. Au da: Euzkeraz dakigu[n abeŕ]tzale gustijok papaŕa edo ondo ikus[...] lekuban euzkel-oŕatz-jeltzalia erua[...]ña euzkel-oŕatzori bestetarik bardin[...]yundutu deizela euzkelduna ta eu[...] euzkeraz dakijana eta eztakijana. E[...]pen bataz. Euzkeraz eztakiyenak e[...]teko euzkel-ezaubide ori, o tantxe[...] -oŕatza baño. Alan ikusi eta e[...] geunkez txaidian abeŕtzale - euzk[eldunak] eta abeŕtzale-ezeuzkeldunak. Eta [...] -oŕazduna, erazota, beste euzkel[...] bataz auŕkiŕu orduan, euzkeraz it[...].

Ori da nere aburuba. Zabalki e[...]tzez emona. Orain ikusiko dogu ze[...]den nik baño nausiŕasun geyago [...] onetzaz daukiyanak. Nere aburuz le[...] dodan oŕatz-mota eruatia euzkeria[...]rapen eta lasaitzerako egoki andik[...]go litzake. Baña, baŕiztukot, dot, [...] daukije itza, ez nik...

MUDURI-GAST[...]

J. AYESTARAN
ALMACENISTA DE VINOS y COSECHERO DE SIDRAS
Narrica, 1 Esterlines, 8 Donostia Tel. 11.277 Tel. 13.226

Droguería y Perfumería
MANUEL ALVAREZ MUGICA
Pinturas especiales de carrocería
Miracruz, 18 y 20. Tl., 10 618
Donostia

EBANISTERIA Y CARPINTERIA MECANICA
Pedro Iparraguirre
Moraza, 15. Donostia. Tl., 11-028

V. GARAIZABAL
Enfermedades del aparato digestivo y nutrición. Rayos X
ZESTONA GIPUZKOA

Loza, porcelana y cristal. Especialidad en artículos para cafés, hoteles y restaurants
HIJOS DE A. OCHOTECO
Colón, 69. Teléfono, 174. IRUN

EMAKUMES...
Visiten el salón de señoras de
MARY ZAPIAIN
Ultimos adelantos
Easo, 7. -- DONOSTIA. -- T. 11.020

La Villa de Bilbao
Muebles, camas aluminio, hierro latón. Coches niños. Relojes pared
Aldamar, 2. T. 10.755. DONOSTIA

DENTISTA
ALVAREZ MUJICA
Legazpi, 9, 1.° - Teléfono, 13.355
DONOSTIA

ESTACION DE ENGRASE A PRESION - VULCANIZADOS
Garage Aracama
A. Miramón, 6 - Tl. 13.988 - DONOSTIA

ALMACENES LASAGABASTER
TEJIDOS Y NOVEDADES
DONOSTIA

PANIFICADORA LA ESTRELLA
Embeltrán, 2 y 4. — DONOSTIA
Ocho sucursales. - Servicio a domicilio.
Llámenos al teléfono 10.023

ULTRAMARINOS
Elicegui Hermanos. - Casa Delbos
LEGAZPI, 4 y 6. - Teléfono, 100-91
DONOSTIA

Elósegui - Arriola
Huesos. Articulaciones, Deformidades
Prim, 27, segundo. - DONOSTIA

Aranburu'tar
AZAL ETA TXIZ-BID[E...]
Fueros, 5, 3.o DONOST[IA]

Para pedir la b[ea]tificación de Pío [...]

Se celebrará hoy, miércoles, D[...]diante, en el altar mayor de la [...] Santiago, a las ocho y media de l[a maña]na, una misa rezada para impetrar [...]tísimo la pronta beatificación de P[ío...].

A todos sus amigos se les sup[lica acu]dan a dicha misa y se le recomie[nda] todos los favores que alcancen por [su in]tercesión los pongan en conocim[iento de] la Comisión pro beatificación Pío [...], dirigiéndose al señor párroco de Sa[ntiago...]